

LEDA

LEKSIKOGRAFER
I DANMARK

LEDA-Nyt nr. 76 – november 2023

ISSN 1603-7006 Redigeret af Asgerd Gudiksen og Malene Nellemann Madsen

Meddelelser fra bestyrelsen	s. 2
Indkaldelse til medlemsmøde	s. 3
Referat af generalforsamlingen 3. maj 2023	s. 4
Alex Speed Kjeldsen: Sammen vækker vi dig til live!	s. 7
Lars Trap-Jensen: Rapport fra 17. Konference om Leksikografi i Norden, Bergen 24.-26. maj 2023	s. 14
Kend din leksikograf	s.17
Kort nyt fra den leksikografiske verden	s.20

Medlemsmøde

COR.SEM – en ny semantisk ordbog

Bolette Sandford Pedersen, Sanni Nimb, Sussi Olsen, Thomas Troelsgård, Ida Flörke og Nathalie Hau Sørensen

Onsdag den 10. januar 2024 kl. 15-17

Se nærmere side 3

Meddelelser fra bestyrelsen

Imellem hvert nyhedsbrev lægges nyheder på vores hjemmeside: <http://leksikografer.dk>.

LEDA-Nyt udgives af Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA) og udkommer to gange om året.

LEDA-Nyt udsendes fast til LEDAs medlemmer, og ældre numre af tidsskriftet kan desuden downloades fra LEDAs hjemmeside (www.leksikografer.dk).

Bidrag til næste nyhedsbrev sendes til formanden inden 15. februar 2024.

Dette nummer er redigeret af Asgerd Gudiksen og Malene Nellemann Madsen.

LEDA er en forening der fungerer som forum for praktisk og videnskabeligt ordbogsarbejde og ledes af en bestyrelse, som frem til næste generalforsamling består af:

Asgerd Gudiksen (Ømålsordbogen, NorS, Københavns Universitet), formand, gudik@hum.ku.dk

Ida Elisabeth Mørch (lex.dk), kasserer, leksikografer@gmail.com

Malene Nellemann Madsen (Ordbogen A/S), mum@ordbogen.com

Patrick Leroyer (Center for leksikografi, Aarhus Universitet), pl@cc.au.dk

Mette-Marie Møller Svendsen (Jysk Ordbog, Peter Skautrup Centret, Aarhus Universitet), mms@cc.au.dk

Susanne Lervad (Center for Tekstilforskning, Saxo, Københavns Universitet), npf698@hum.ku.dk

Henrik Køhler Simonsen (MSC, Copenhagen Business School), hks.msc@cbs.dk

CVR: 37588997

Kontingent for medlemskab af Foreningen af Leksikografer i Danmark (LEDA) 150,- DKK

Kontingentet kan indbetales via netbank: reg.nr. 5301 konto 0275666.

Henvendelse vedrørende indmeldelse og adresseændring sker til foreningens kasserer. Øvrige henvendelser rettes til formanden.

Medlemsmøde

Bolette Sandford Pedersen, Sanni Nimb, Sussi Olsen, Thomas Troelsgård, Ida Flörke og Nathalie Hau Sørensen.

COR.SEM – en ny semantisk ordbog

Vi vil præsentere *COR.SEM*, en ny semantisk ordbog der er udgivet på COR-projektets hjemmeside *ordregister.dk* og udviklet af DSL og CST i 2021-2023.

I ordbogen, der i første version indeholder mere end 30.000 lemmer, beskrives betydningerne af størstedelen af de opslagsord der både er med i *Retskrivningsordbogen*, *Den Danske Ordbog (DDO)* og det danske WordNet *DanNet*.

COR.SEM er beregnet til sprogteknologisk anvendelse, og betydningsbeskrivelserne er derfor, som i *DanNet*, primært angivet vha. formelle værdier i form af en ontologisk type (fx 'Human+Object+Occupation' for lemmaet *runeforsker*) og et overbegreb (fx i dette tilfælde *forsker*), der samtidig er koblet til et synset i *DanNet*. Derudover kan betydningsbeskrivelsen være suppleret med fx en positiv eller negativ værdi eller med en frame-værdi fra *Berkeley FrameNet*, en international standard for semantisk rammebeskrivelse. Betydningerne er ofte også forsynet med eventuelle synonymmer og citater fra *DDO* samt med en lille gruppe beslægtede ord fra *Den Danske Begrebsordbog*.

I foredraget vil vi komme ind på de leksikografiske arbejdsmetoder i projektet, herunder arbejdet med at anvende *DDO*'s finkornede betydningsinddeling som grundlag for en enklere ordbog med en mere grovkornet inddeling. Vi vil beskrive de forskellige oplysningstyper i *COR.SEM*, fx oplysninger om systematisk polysemi og lemmaets grad af flertydighed, og demonstrere hvordan man ud fra disse kan lave forskellige søgninger, fx til lingvistiske undersøgelser. Desuden vil vi give eksempler på hvordan data kan anvendes sprogteknologisk. Endelig vil vi sammenligne ordbogen med *DanNet* og *DDO* og diskutere hvilke oplagte muligheder der er for at udvide *COR.SEM*, både hvad leksikalsk dækningsgrad og oplysningstyper angår.

Onsdag den 10. januar 2024 kl. 15-17

Københavns Universitet Amager

Lokalenummer følger

Referat af generalforsamling i LEDA 3. maj 2023

10 medlemmer deltog i generalforsamlingen

1. Valg af dirigent og referent

Sussi Olsen blev valgt til ordstyrer og Ida Elisabeth Mørch blev valgt til referent. Ordstyreren konstaterede at generalforsamlingen var rettidigt indkaldt, men burde afholdes inden udgangen af april if. vedtægterne.

2. Formanden aflægger beretning

Beretningen ses nedenfor på side 5.

AG afsluttede sin beretning med at opfordre medlemmerne til at sende tips om leksikografiske begivenheder, så vi kan videreformidle dem via Facebook og hjemmesiden.

3. Kassereren fremlægger det reviderede regnskab

Medlemstal: I 2022 er der ikke kommet nye medlemmer; 1 medlem er død, og 8-9 vil blive slettet fra listen efter at de ikke har betalt i 2-3 år. Der er endnu ca. 3 medlemmer som ikke har betalt årets kontingent, på trods af at de fik en rykker 28. marts. Per 3. maj havde foreningen 50 betalende medlemmer.

Økonomi: Kontingentet er 150 kr. I 2022 har der igen været afholdt medlemsmøder og dermed kommet lidt gang i økonomien igen. Vi fik 8.100 kr. ind i kontingent og brugte 4.400 kr. – og foreningen ender dermed med et overskud på 3.700 kr. og passiver på 36.089 kr. per 31.12.2022.

Derefter snakkede forsamlingen om nedgangen i medlemstallet. Alderen stiger, og stifterne er blevet gamle. Det er svært at se hvor nye medlemmer skal komme fra. Vi skal huske at første år er gratis.

4. Fastsættelse af kontingent

Kontingentet fortsætter med at være 150 kr.

5. Valg af bestyrelsesmedlemmer

På valg var Ida Elisabeth Mørch, Malene Nellemann Madsen og Henrik Køhler Simonsen. Alle blev genvalgt. Bestyrelsen består altså af følgende i 2023–2024: Asgerd Gudiksen, Ida Elisabeth Mørch, Malene Nellemann Madsen, Patrick Leroyer, Mette-Marie Møller Svendsen samt Susanne Lervad og Henrik Køhler Simonsen (suppleanter).

6. Valg af revisor

Christian Becker-Christensen fortsætter som revisor, og Henrik Lorentzen blev valgt som revisorsuppleant.

7. Forslag

Ingen indkomne forslag.

8. Eventuelt

AG orienterede om at Bolette S. Pedersen, Sanni Nimb og Sussi Olsen har sagt ja til at fortælle om den semantiske del af COR-projektet i nov.-dec og spurgte om der var ideer og

andre input til foreningens fremtid? Der kom følgende frem:

- Et større arrangement, jubilæum? (LEDA fyldte 25 år i 2013). Gerne sammen med andre foreninger.
- Er der brug for leksikografer i fremtiden? De sprogteknologiske penge – hvad fik vi ud af dem? Jf. Hvidbog om akademisk leksikografi (<https://ivdnt.org/wp-content/uploads/2021/02/The-Future-of-Academic-Lexicography-A-White-Paper.pdf>).
- Et bredere perspektiv som kombinerer leksikografi med noget andet.
- Fagleksikografi og terminologi – der er meget efterspørgsel efter mindre specialfelter og feltet har manglende opmærksomhed i DK.

Årsberetning for LEDA for året 2022-2023 ved formanden

Medlemsmøder

Der har været afholdt fire medlemsmøder siden sidste generalforsamling.

3. november holdt Henrik Gottlieb et foredrag med titlen *Det danske bidrag til anglicisme-databasen GLAD: Om definitioner, lemmaselektion og balancegangen mellem intuition, ordbøger og korpora*, hvor vi bl.a. hørte om synlige og usynlige lån, og hvorfor man bør medtage oversættelseslån. De der ikke hørte foredraget, kan læse om det i LEDA-Nyt nr. 75.

16. november var der besøg på Ordbogen.com. Malene Nellemann Madsen der havde arrangeret eftermiddagen, var desværre blevet syg. I stedet var det Jacqueline Levin der bød os velkommen og viste rundt. Sven Tarp holdt derefter et foredrag om Fremtidens leksikografi hvor han undervejs også greb tilbage i historien med nogle sjove eksempler på at noget af det vi synes er moderne, følger samme principper som ældgammel leksikografi. Sven Tarp har ligesom Henrik været så venlig at skrive en artikel til LEDA-Nyt nr. 75 om sit emne.

23. marts holdt Peter Juel Henriksen foredraget *Det Centrale Ordregister – det leksikografiske modstykke til Det Centrale Personregister* – med gås på bordet og andre pædagogiske eksempler der tydeligt illustrerede hvad fidusen ved sådan et register er.

Den 3. maj, i dag har vi hørt Alex Speed Kjeldsen fortælle om Bornholmsk Ordbog.

Bestyrelsesmøder

Bestyrelsen har i det forløbne år holdt 3 bestyrelsesmøder, den 13. juni, den 14. december og den 23. marts. Møderne i juni og december blev afholdt som Zoom-møder. Vi mener stadig at det har værdi at bestyrelsen af og til mødes fysisk, men digitale møder er et godt supplement for en bestyrelse med medlemmer fra flere landsdele. Emnerne har været de sædvanlige: medlemsmøder, LEDA-Nyt og hjemmesiden.

Generalforsamling 2022

Den årlige generalforsamling 2022 blev afholdt den 30. marts. På valg var formanden

Asgerd Gudiksen (indvalgt 2018), bestyrelsesmedlemmerne Patrick Leroyer (indvalgt 2016) og Jonas Jensen (indvalgt 2018) samt suppleant Susanne Lervad (indvalgt 2018). Jonas Jensen ønskede ikke at stille op igen. I stedet for ham blev Mette-Marie Møller Svendsen fra Jysk Ordbog, Peter Skautrup Centret valgt ind. De øvrige blev genvalgt. Bestyrelsen har i perioden 2022–2023 således bestået af Asgerd Gudiksen, Malene Nellemann Madsen, Patrick Leroyer, Ida Elisabeth Mørch, Mette-Marie Møller Svendsen, Susanne Lervad og Henrik Køhler Simonsen.

Revisor og revisorsuppleant har været Christian Becker-Christensen og Anita Ågerup Jervelund, der ligeledes blev genvalgt ved generalforsamlingen i 2022.

LEDA-Nyt

LEDA-Nyt er udkommet to gange i perioden, nr. 74 i november 2021 (18 sider) og nr. 75 i marts 2023 (32 sider). I år har foruden formanden Malene Nellemann Madsen deltaget i redigeringen. Efterårets nummer var præget af at begge forårets foredrag måtte aflyses, og der derfor ikke var artikler på baggrund af foredrag som vi ofte har. Heldigvis kom Mette-Marie Møller Svendsen LEDA-Nyt til hjælp med en interessant og fornøjelig skildring af Peter Skautrup Centrets historie, så det ikke kun blev de faste indslag. Og i LEDA-Nyt nr. 75 var vi tilbage i det sædvanlige spor med to gode artikler af efterårets foredragsholdere på henholdsvis 10 og 12 sider.

Hjemmeside

LEDA har som bekendt også en hjemmeside og Facebook. Her annonceres medlemsmøderne, og der lægges også oplysninger op om leksikografiske konferencer og andre relevante begivenheder. Vi er jo naturligvis glade for tip om arrangementer der har interesse for foreningens medlemmer – og også glade for at de der er på Facebook, husker at ”like” oplagene, så de slår bedre igennem. Malene Nellemann Madsen står – ligesom de foregående år – for arbejdet med hjemmeside og Facebook.

Sammen vækker vi dig til live!

Alex Speed Kjeldsen

Indledning

Denne korte artikel bygger på dele af foredraget “Sammen vækker vi dig til live! Om det genoptagne arbejde med Bornholmsk Ordbog”, der blev holdt på et LEDA-møde d. 3. maj 2023. Først fortælles lidt om det bornholmske ordbogsprojekts historie og det igangværende arbejde, hvorefter der fokuseres på suppleringsbehovet i det fremtidige redaktionelle arbejde. I relation til det sidstnævnte diskuteres anvendeligheden af et bornholmsk skriftsprogskorpus, der er under opbygning i regi af det overordnede ordbogsprojekt.

Det bornholmske ordbogsprojekt

De tre danske hoveddialekter, jysk, ømål og bornholmsk, kommer leksikografisk til udtryk i tre igangværende, men temmelig forskellige projekter, nemlig Jysk Ordbog (JO), Ømålsordbogen (ØMO) og Bornholmsk Ordbog (BO).

Bornholmsk Ordbog kan beskrives som en revitalisering af et projekt, der kuldsjælede for omtrent 75 år siden. Det oprindelige projekts aktive år strækker sig fra begyndelsen af 1920'erne frem til anden halvdel af 1940'erne. Denne periode dækker over en indledende optegnelsesfase fra 1923–1931 efterfulgt af en redaktionel fase frem til ordbogsarbejdets ophør i anden halvdel af fyrrerne. I den redaktionelle fase redigerede man fra bogstavet A til midt i bogstavet F, i tillæg til et redaktionsudkast til en mindre del af bogstavet G.

De vigtigste nedslag i projektets tidlige historie kan opsummeres i følgende punkter:¹

- **1923:** Optegnelsesarbejdet går i gang (i første omgang ved Th. Teinnæs og P.K. Stibolt, men tidligt suppleret af Aage Rohmann).
- **1931:** Det grundlæggende optegnelsesarbejde afsluttes.
- **1933:** Den egentlige redigeringsfase indledes (ved Rohmann; Teinnæs dør samme år, mens Stibolt allerede i 1929 havde trukket sig fra projektet).
- **1936:** Poul Andersen meddeler, at første bind forventes at udkomme i 1939, mens de efterfølgende bind forventes at udkomme med 3–4 års mellemrum.
- **1939:** Rohmann har redigeret frem til *brø-*, men arbejdet har vist sig noget besværligere end først antaget, da Teinnæs' materiale er mindre færdigredigeret end man havde forestillet sig, og da der er stort behov for supplerung, idet de eksisterende dialektoptegnelser i for høj grad har karakter af et idioticon.
- **1939–1944:** Rohmann redigerer fra *brø-* til *flættijn*, hvorefter det redaktionelle arbejde helt ophører (sammenfaldende med Rohmanns engagement i udgivelsen af værket *Bornholms Stednavne*).

¹ Ud over det overleverede materiale er opsummeringen baseret på en række artikler i bornholmske dagblade (se litteraturfortegnelsen), skriftlige beretninger og regnskabsbøger fra virksomheden ved Udvalg for Folkemaal, efterskriftet til den af Stibolt i manuskript udarbejdede bornholmske fraseologi (Stibolt 1953–1954), Stibolts (1934) nekrolog over Th. Teinnæs og Jonna Rohmanns nekrolog over Aage Rohmann (Rohmann 2006).

- **1946–1947:** H.A. Koefoed laver en form for redaktionsudkast til en mindre del af G (han får udbetalt timeløn for 312 timer à 3,50 kr.).
- **1947:** Arbejdet på ordbogen ophører helt.

En række senere initiativer må også nævnes. Bl.a. foretog man fra 1938 og frem lydoptagelser af dialekttalende bornholmere, og omkring årtusindskiftet blev de store dialektoptegnelser fra 1920'erne lagt ind i en WordCruncher-database. Endelig blev nogle af de vigtigste bornholmske ressourcer ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab (NorS) ved Københavns Universitet digitaliseret i rå form i 2018 som led i en større digitalisering af instituttets fysiske samlinger.

Sammen med digitaliseringen af Espersens ordbog, den hidtil største udgivne bornholmske ordbog, der udkom i 1908 efter at have ligget i manuskript siden Espersens død knap 50 år tidligere, har digitaliseringen af NorS' samlinger været den grundlæggende forudsætning for, at arbejdet på den nye bornholmske metaordbog for alvor kunne gå i gang i 2019.

Selve arbejdet på det digitale ordbogsprojekt har i vid udstrækning været baseret på *crowdsourcing* med brug af omtrent 35 frivillige bornholmere med interesse for dialekten. Blandt de prioriterede opgaver siden 2019 kan nævnes:

1. Interlinkning af alle eksisterende glossarer (udgivne såvel som uudgivne) i en fælles metaordbog. P.t. udgøres metaordbogen af 21 glossarer med i alt ca. 55.000 artikler fordelt på ca. 25.500 opslagsord (i tillæg til ca. 3000 sideformer; jf. også oversigt over de forskellige glossarer nedenfor).
2. Lancering af bornholmskordbog.ku.dk (metaordbog og sprogportal). Hjemmesiden har været offentlig siden marts 2021.
3. Linkning af de enkelte sedler i BO's seddelsamling (den uredigerede del af ordbogen) til metaordbogens lemmata. Arbejdet pågår.
4. Transskription af ældre dialektoptagelser. P.t. er godt 13 timers tale transskriberet med alignment mellem lyd og transskription (i såvel dialektortografisk form som rigsmålsgengivelse) på sætnings- eller fraseniveau.
5. Opbygning af et større sprogligt annoteret korpus af bornholmske skriftsprogstekster. P.t. er der scannet, OCR-behandlet og korrekturlæst over to millioner løbende ord, men kun en mindre del er lagt på nettet. Desuden er der opbygget et håndannoteret guldkorpus på omtrent 56.000 løbende ord (med annotation af lemma og morfologiske træk). Det annoterede korpus publiceres i første del af 2024.
6. Digitalisering af artikler og bøger om bornholmske sprogforhold. P.t. er over 50 artikler og bøger digitaliserede med linkning af artiklernes bornholmske ordformer til metaordbogens lemmata.
7. Udvikling af sprogteknologiske værktøjer til automatisk sproglig processering af bornholmsk. P.t. er der udviklet prototyper på en række værktøjer, bl.a. lemmatizer og PoS-tagger. Værktøjerne vil blive forbedret i den kommende tid efter træning på det ovennævnte guldkorpus.

Kernen i ordbogsprojektet er selve metaordbogen, der p.t. forener 21 glossarer af højst varierende længde, kvalitet og affattelsestidspunkt. Langt størstedelen af stoffet har ikke tidligere været udgivet. Som det ses af Figur 1, er det ældste glossar fra midten af 1700-tallet, mens det yngste er fra omkring år 2000. De mest centrale glossarer er fremhævet med halvfed skrift.

Glossar	Datering	Antal lemmata
Amtmand Urnes ordliste	1740'erne	294
P. N. Skougaards ordliste (i <i>Beskrivelse over Bornholm</i>)	1804	671
L. Smiths optegnelser	1830'erne	321
A. P. Adler: Pröve paa et bornholmsk Dialekt-Lexikon	1856	769
Espersen: Bornholmsk Ordbog	1840–1850, udg. 1908	5063
V. Holm: Tillæg til Espersens ordbog	1870'erne, udg. 1908	1849
“Lærernes Ordbog”	1873	2004
Ch. Marckmann: Bornholmsk Ordbog	1894	3754
N. H. Bergstedt: Bornholms Flora	1883	105
Wimmer & Thomsens sproglære	1908	3257
P. Møllers ordliste (i <i>Det bornholmske Sprog</i>)	1918	2545
Th. Teinnæs' måloptegnelser	1923–1931	16486
P. K. Stibolts fraseologi	(primært) 1923–1929	8265
Aa. Rohmann m. fl.: Bornholmsk Ordbog	red. 1933–1944	6993
K. M. Kofoeds ordliste	1935	443
Ordlister udarbejdet til Alfred Jensens digte	1948	252
Bornholms Stednavne: Efterled og endelser	1951	87
A. Larsen: Bornholm Flora	1955	431
Aa. Rohmann: Trænavnenes form og brug i bornholmsk	1956	120
L. Henriksens ordlister	slutn. af 1900-tallet	400
H. V. Jørgensens optegnelser	ca. 2000	796

Figur 1: Oversigt over metaordbogens glossarer.

Alle glossarerne forenes i en metaordbog via metaordbogens lemmaliste. Det kan bl.a. udnyttes i et webinterface på bornholmskordbog.ku.dk, hvor man fra én søgning samlet får præsenteret resultaterne fra de forskellige glossarer som vist på Figur 2.

The screenshot shows the website for the Bornholmsk Ordbog. At the top, there is a navigation bar with the logo 'BO' and links to 'Bornholmsk Ordbog', 'Ordlister', 'Glossarer', 'Avanceret søgning', 'Grammatik', 'Tekster', 'Optagelser', 'Andre ressourcer', and 'Om'. Below the navigation bar is a search bar and a list of glossaries on the left. The main content area is titled 'bælli (m.) I' and shows the entry for 'bælli (m.) I' with its phonetic transcription, a note about its use in Bornholm, and a list of related terms like 'bælli ell. bæll (m.)'. On the right side, there is a list of glossaries containing the word 'bælli'.

Figur 2: Opslag i metaordbogen. I det højre navigationsvindue findes en oversigt over de glossarer, der indeholder opslagsordet *bælli* m. “barn”. Artiklerne fra samtlige glossarer samles under hinanden i det brede midterfelt.

Ud over metaordbogen indeholder ordbogens hjemmeside en række andre ressourcer. Man finder bl.a. en detaljeret grammatik (en digitaliseret og lettere revideret udgave af Wimmer & Thomsens bornholmske sproglære, der tjente som indledning til Espersens ordbog, med linkning af samtlige ordformer til metaordbogen), en række bornholmsksprogede tekster, hvoraf nogle også er forsynede med lydspor, og en stor mængde bøger og artikler om bornholmske sprog og kulturforhold med linkning af ordformerne til metaordbogens lemmaliste.

Suppleringsbehovet i det fremtidige redaktionelle arbejde

Når vi forhåbentlig inden alt for længe kan genoptage det egentlige redaktionelle arbejde ved BO, vil der være behov for betydelig supplerings. Denne problemstilling kom Poul Andersen ind på allerede i 1939, hvor han beskrev det betydelige suppleringsbehov under det redaktionelle arbejde ved BO på følgende vis:

Dertil kommer, at det endnu ved den endelige Redaktion stadig mærkes, at Arbejdet oprindeligt [dvs. optegnelserne fra 1920'erne] var anlagt som et bornholmsk Idioticon; der maa under Redaktionen stedse foretages en ret omfattende Supplerings af Materialet [...] Suppleringsarbejdet er imidlertid en Nødvendighed, da det netop i dette Tilfælde, hvor der er Tale om et lille geografisk skarpt afgrænset Omraade med en særegen Kultur og en levende Dialekt, vilde være videnskabeligt absolut uforvarsligt ikke at fastholde Kravet om, at Ordbogen bør have Karakter af en virkelig fuldstændig Sprogbeskrivelse.

(Poul Andersen 1939, s. 46–47)

Hvor stort suppleringsbehovet faktisk har været, kan man få en ganske præcis indikation af ved at finde alle lemmata i metaordbogen (databasen), som kun findes i den af Rohmann redigerede ordbog (og hverken i Teinæs' og Stibolts optegnelser eller i Espersens ordbog). Her må man naturligvis begrænse sig til den del af alfabetet, som findes i Rohmanns ordbog, nemlig ordene fra A til *flættijn*. Som det fremgår af Figur 3, viser det sig, at næsten halvdelen af alle lemmata i den færdigredigerede del af BO er unikke for denne ordbog og dermed heller ikke findes i de store optegnelser fra 1920'erne.

Ordklasse	Metaordbogen	Kun i BO
Appellativer	4897	2483 (50,7 %)
Verber	848	271 (32,0 %)
Adjektiver	755	381 (50,5 %)
Adverbier	211	99 (46,9 %)
Total	6711	3234 (48,2 %)

Figur 3: Andelen af lemmata fra A til *flættijn*, som kun findes i BO (oversigt over de fire største ordklasser).

Metaordbogens data viser således med al ønskelig tydelighed, at der vil være et stort suppleringsbehov i det fremtidige redaktionelle arbejde, hvis data i første del af alfabetet frem til *flættijn*, som ventet, er nogenlunde repræsentative for den resterende del af alfabetet.

For at få en indikation af, hvor anvendeligt det skriftsprogskorpus, vi er i gang med at opbygge i anknytning til BO, kan være for det omfattende suppleringsarbejde, har jeg set nærmere på en del af det samlede tekstkorpus. Korpusset rummer bornholmske skriftsprogstekster fra en række forskellige tekstgenrer som vist på Figur 4.

Teksttyper	Antal løbende ord
Causerier og lignende fra dagblade	1.000.000
Dialektkomedier	600.000
Kortere fortællinger (sagn, eventyr, anekdoter)	325.000
Romaner og længere fortællinger	232.000
Diverse tekster fra tidsskrifter	85.000
Ordsprog og talemåder	48.000
Diverse sange og digte	30.000
Faglitterære tekster	10.000
Total (foreløbig)	2.330.000

Figur 4: Oversigt over det (foreløbige) skriftsprogskorpus ved BO.

Da langt størstedelen af korpusset er ulemmatiseret og skrevet med ustandardiseret dialektortografi med betydelig ortografisk variation, har jeg måttet begrænse mig til en mindre test med søgning vha. regulære udtryk i en liste over ordformer genererede fra en tidligere version af korpusset, da det blot indeholdt 1,6 millioner løbende ord. Jeg har

nærmere bestemt undersøgt de første 100 adjektiver, som er unikke for BO, og som altså ikke findes i optegnelserne fra 1920'erne eller i ældre glossarer.

Resultatet af testen må betragtes som ganske opløftende. Af de nævnte 100 adjektiver, der er unikke for BO, fandtes 55 % belagt i det relativt lille korpus på 1,6 millioner løbende ord (i virkeligheden er andelen nok lidt større, da jeg rimeligvis har misset nogle ord i søgningen, idet jeg ikke kunne udnytte anoterede lemmata).

Det er i øvrigt interessant, men måske ikke så overraskende, at mange af ordene optræder i de lidt yngre causerier fra bornholmske dagblade.

Testen indikerer med andre ord, at skriftsprogskorpusset ganske givet bliver en vigtig ressource i det fremtidige suppleringsarbejde, og korpussets anvendelighed vil naturligvis blot øges i takt med, at flere tekster integreres.

Samtidig er det værd at fremhæve, at teksterne spiller en dobbelt rolle, som er særlig central for et projekt som BO, der i så vid udstrækning baseres på *crowdsourcing*. Ud over at levere vigtigt materiale til excerperings- og suppleringsarbejdet spiller teksterne nemlig en vigtig rolle i formidlingen af bornholmsk sprog til den brede offentlighed, idet det skaber opmærksomhed om ordbogsprojektet med potentielt flere frivillige kræfter til følge.

Alex Speed Kjeldsen
Lektor og leder af Bornholmsk Ordbog
Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab (NorS)
Københavns Universitet
alex@hum.ku.dk

Litteratur

- Andersen, Poul. 1939. Udvalg for Folkemaals Virksomhed fra 1933–38 (Samt Udkast til Plan for den kommende "Ordbog over de danske Ømaal"). *Danske Folkemaal*, bind 12 (1939), s. 17–64. [Det for BO relevante afsnit er tilgængeligt i digital form på https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/andre_ressourcer/pa1939].
- Den bornholmske Ordbog i 3 store Bind. 1936. Interview med Poul Andersen. *Bornholms Tidende*, d. 25/1-1936, s. 3. [Artiklen er tilgængelig i digital form på https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/andre_ressourcer/tre_bind].
- Espersen, J. C. S. 1908. *Bornholmsk Ordbog*. København: Bianco Lunos Bogtrykkeri.
- Hagemann, C. J. 1929. Den bornholmske Ordbog. Samtale med cand. mag. Teinnæs. *Bornholms Tidende*, d. 2/9-1929, s. 1–2. [Artiklen er tilgængelig i digital form på https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/andre_ressourcer/samt_med_teinnaes].
- Hagemann, C. J. 1932. Den bornholmske Ordbog. En Aften hos Ordbogens Fædre, Sprogforskerne Rohmann og Teinnæs. *Bornholms Tidende*, d. 3/2-1932, s. 3–4. [Artiklen er tilgængelig i digital form på https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/andre_ressourcer/en_aften].
- I den bornholmske Sprogforskers Værksted. Interview med Th. Teinnæs. *Bornholms Tidende*, d. 24/12-1930, s. 3–5. [Artiklen er tilgængelig i digital form på https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/andre_ressourcer/idbsfv].

- Rohmann, Aa., P. K. Stibolt & Th. Teinnæs. 1925 Et bornholmsk Ordbogsarbejde. *Bornholms Avis og Amtstidende*, d. 21/12-1925, s. 1. [Artiklen er tilgængelig i digital form på https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/andre_ressourcer/rst1925].
- Rohmann, Jonna. 2006. Mag. Art. Aage Rohmann 1895–1982. *Bornholmske Samlinger*, III. række, 20. bind, 2006, s. 112–124. [Artiklen er tilgængelig i digital form på https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/andre_ressourcer/jonna_2006].
- Stibolt, P. K. 1934. C. V. Th. Teinnæs: f. 25 Sept. 1874, d. 20 Nov. 1933. *Bornholmske Samlinger*, bind 22, 1934, s. 17–22. [Artiklen er tilgængelig i digital form på https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/andre_ressourcer/stibolt_tein].
- Stibolt, P. K. 1953–1954. Udkast til en bornholmsk Fraseologi samt til lidt Supplement til Espersens og Holms Ordlistes, I–II. [Manuskriptet er tilgængelig i digital form på <https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/gloss/gloss/6>].
- Øens dialekt indlagt i tekstbase. 2003. *Bornholms Tidende*, d. 24/5-2003, s. 1. [Artiklen er tilgængelig i digital form på https://bornholmskordbog.ku.dk/q.php?p=bo/andre_ressourcer/idatabase].

Rapport fra 17. Konference om Leksikografi i Norden, Bergen 24.-26. maj 2023

Lars Trap-Jensen

Årets nordiske leksikografikonference var den 17. i rækken, og for fjerde gang blev konferencen holdt i Norge efter Oslo 1991, Volda 2003 og Oslo 2013. Vært for konferencen var denne gang universitetet i Bergen, et naturligt valg efter at det i 2015 blev besluttet at overføre de ret omfattende sprogsamlinger der gennem mere end 100 år var blevet opbygget ved universitetet i Oslo, fysisk såvel som elektronisk, til netop universitetet i Bergen. Ligeledes er Bergen blevet betroet opgaven at forestå en omfattende revision af *Bokmåls-* og *Nynorskordboka* samt publicere en digital version af de første bind af *Norsk Ordbok* så værket kan fremstå fuldt tilgængeligt i digital form. Bergen er derved blevet et nyt leksikografisk centrum i Norge.

23. maj var rejsedag for et større kontingent danske og sydsvenske leksikografer der, viste det sig, i stort omfang havde valgt samme flyafgang fra Københavns Lufthavn med

kufferterne pakket med regntøj og glade forventninger. Galgenhumoristisk blev det bemærket at et flystyrt ville komme til at udgøre et voldsomt indhug i det leksikografiske miljø i både Danmark og Sverige. Nå, dertil kom det heldigvis ikke. Heller ikke det berygtede regnvejr syntes at have så meget på sig. Vel ankommet til Bergen kunne vi konstatere at det hverken var regnvejr eller overskyet, men man ved selvfølgelig aldrig ... I hvert fald var vi nogle stykker der mente at det var klogest at slå til mens tid var, og satte straks efter indtjekningen på hotellet kursen mod

Fløibanen, den lille kabelbane der fragter passagerer fra byens centrum op til udsigtspunktet Fløyen 320 meter over havet. Og 1,5 millioner turister tager ikke fejl: I klart vejr som denne dag er det et dejligt sted at være og udsigten imponerende.

Vel nede igen var det tid at orientere sig mod Universitetsbiblioteket. Her var der arrangeret modtagelse for konferencens deltagere i tilknytning til åbningen af en udstilling med leksikografisk relevant indhold. 2023 viste sig nemlig at være 150-året for Ivar Aasens *Norsk Ordbok med dansk Forklaring*. Flere af de deltagende norske kolleger havde været aktive i forberedelserne af udstillingen, som gav et godt indblik i ordbogsarbejdet i Norge med hovedvægten lagt på Ivar Aasens indsats for at indsamle og dokumentere sproget under hans mange rejser rundt i landet. Både udstillingen og konferencens begyndelse blev på denne måde markeret med manér – og for mange af os konferencedeltagere var det en kærkommen anledning til et gensyn med gode kolleger inden det faglige program begyndte.

De følgende tre dage gik det slag i slag med foredrag på konferencestedet, Grand Hotel Terminus, med start kl. 9 hver dag, i alt 41 foredrag i parallelle sessioner og et plenarforedrag som indledning på hver af de tre konferencedage; dertil en postersession onsdag eftermiddag. Den første dag indledte Bo-A. Wendt fra SAOB med overvejelser over de forskellige aspekter af diakroni i ordbogen, dels forstået som forskelle i sprogbrug mellem ældre og yngre sprogbrugere, dels som forskelle der kan påvises i sproget indenfor ordbogens beskrivelsesperiode, og endelig som forskelle der følger af den redaktionelle tilblivelsesperiode i et værk som SAOB. Alexander Geyken fra Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften redegjorde i sit plenarforedrag for den tyske ordbog DWDS' (Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache) tilblivelse og udvikling siden 2003, herunder hvilke tiltag redaktionen har benyttet for at udbrede kendskabet til den i offentligheden. Endelig talte Åse Wetås, tidligere projektredaktør for *Norsk Ordbok* og nuværende direktør for det norske Språkråd, om den sproglige lovgivning i Norge før og nu og om leksikografiens betydning som infrastruktur for norsk som et samfundsbærende sprog.

Sessionsforedragene og posterne kom vidt omkring både indenfor og udenfor det overordnede konferencetema "det gamle og det nye i ordbøgerne". Fra vores egen andedam var dialektordbøgerne fyldigt repræsenteret, denne gang også med en præsentation af Bornholmsk Ordbog (ved Alex Speed Kjeldsen), Ømålsordbogen med to foredrag om henholdsvis etymologiske oplysninger og om slang og spøg, mens Jysk Ordbog præsenterede den senest tilkomne udvikling i projektet. Dansk Sprognævn var også godt repræsenteret med ikke mindre end tre foredrag, dels med nyt om Nye Ord i Dansk, dels om Malling som digital ordbog og endelig en redegørelse for behandlingen af det adverbelle -t i retskrivningsordbøger gennem tiden. Andre emner var brugen af ældre tekniske tosprogsordbøger mellem svensk og dansk (ved Poul Hansen), brugen af kunstig intelligens i ordbøger (ved Henrik K. Simonsen), digital kobling mellem Fritznors *Ordbog over det gamle norske sprog* og ONP ved redaktører fra sidstnævnte, og endelig blev innovation behandlet både som teoretisk størrelse (ved Patrick Leroyer og Henrik K. Simonsen) og i det praktiske ordbogsarbejde (ved Henrik Lorentzen og Lars Trap-Jensen). Spændvidden i bidragene fra de øvrige nordiske lande var såmænd lige så stor som de danske, men dem må de selv gøre rede for derhjemme, og ellers er der heldigvis et fyldigt sammendrag af samtlige foredrag på konferencens hjemmeside.

Se <https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/samandrag-nfl-17.pdf>.

Ingen nordisk konference uden et fyldigt socialt program, og denne konference var heldigvis ingen undtagelse. På forhånd havde deltagerne tilmeldt sig ét af 3 mulige tilbud: byvandring med lokal guide i Bergen, temavandring om det homoseksuelle Bergen eller udflugt til lensmandsgården Litlebergen. På forhånd havde deltagerne tilmeldt sig ét af 3 mulige tilbud: byvandring med lokal guide i Bergen, temavandring om det homoseksuelle Bergen eller udflugt til lensmandsgården Litlebergen.

I sagens natur kan jeg kun berette om én af disse, og jeg valgte i solidaritet med de lokale Aasendisciple, naturligvis, udflugten til gården hvor Ivar fra 1843 og 8 måneder frem boede, delvis tvunget af omstændighederne pga. manglende finansiering fra Videnskabselskabet i Trondhjem, og dér fik tid til at ordne og systematisere sine indsamlede optegnelser og samle tanker om at formulere sine principper for en ny norsk grammatik. For at vi ordentligt kunne leve os ind i tiden, foregik transporten til og fra Litlebergen behørigt i fin veteranbus. På

stedet fik vi en grundig indføring i stedet og historien ved Haakon Aase, tipoldebarn til lensmanden fra Aasens tid, og Johan Myking fra konferencens arrangementskomité. Derudover var der både fornem forplejning og musikalske indslag ved det lokale målførekor Måltrastena. Hvad var mere oplagt end at mærke historiens vingesus under afsyngelse af den nynorske nationalsang, Ivar Aasens egen “Mellom bakkar og berg”?

Konferencemiddagen fandt sted på conferencehotellet på konferencens sidste aften, torsdag. Ud over en glimrende menu og det traditionelle indslag med fællessang på alle nordiske sprog var der også sørget for underholdning i topklasse: Den forrygende duo Fliflet/Hamre optrådte med harmonika og ekvilibristiske slagtpøjsnumre på grydelåg og andre forhåndenværende rekvisitter. For dem der ikke blev hængende alt for længe i whiskybaren bagefter, begyndte dagen derpå med foreningens generalforsamling, en udramatisk én af slagsen hvor alle poster blev besat uden kampvalg, og foreningen fik ny formand: vores egen Thomas Widmann fra Dansk Sprognævn. Hermed er der givet et hint til svaret på det traditionelt mest brændende spørgsmål blandt deltagerne: Hvor skal vi være næste gang? Også denne gang afsluttedes generalforsamlingen med at løfte sløret: i Odense maj-juni 2025. Vi glæder os allerede til fla’fisk og brunner.

Lars Trap-Jensen
Ordbogsredaktør
Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
ltj@dsl.dk

Kend din leksikograf! –

Denne gang giver redaktionen ordet til Kristoffer Friis Bøegh der er ansat som forsker ved Peter Skautrup Centret hvor han bl.a. deltager i redaktionen af *Jysk Ordbog*.

Hvornår og hvordan kom du til at arbejde med faget?

Leksikografien sneg sig lidt efter lidt ind i min forskning, da jeg arbejdede på mit ph.d.-projekt, som ellers ikke var tænkt som et leksikografisk projekt. Projektet handlede om den caribiske ø St. Croix' lokale varietet af engelskkreolsk, hvis historie, struktur, variation og dialekt-typologi jeg udforskede på baggrund af en kombination af feltarbejde og arkivforskning. Jeg opdagede, at der var en betydelig del af ordforrådet, der var kommet ind i sproget fra det nederlandskkreolske sprog, der også blev talt på St. Croix og de andre Jomfruøer i kolonitiden, og at dette kendetegnede sproget i forhold til andre, omkringliggende øers sprog. Så derfor var det naturligt at undersøge ordforrådet i dybden. (Der var i øvrigt også ord fra dansk – men langt færre). Næste skridt handler så om timing: Da jeg havde afleveret min afhandling, blev der opslået en 3-årig stilling som variationslingvist/forsker ved Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning. Der var selvfølgelig et stykke vej fra Caribien til Jylland, men jeg kunne se, at der metodisk og i forhold til den overordnede tilgang til sprogforskning var en del fællestræk med den faglige baggrund, jeg kom fra, så jeg fik blod på tanden. Jeg havde i forvejen sat mig lidt ind i den tradition, Peter Skautrup repræsenterede inden for dansk sprogforskning med dens fokus på de tætte forbindelser mellem sprog og kultur. Desuden havde jeg som studerende nogle år tidligere besøgt Centret og hilst på mine – skulle det vise sig – fremtidige kollegaer (og fået en kop kaffe med), og jeg kunne godt lide atmosfæren på stedet. Jeg skrev en opgave om jyske possessivkonstruktioner, hvor jeg fik gode input og relevant litteratur med hjem, og så lagde jeg naturligvis mærke til alt det materiale, der lå til grund for arbejdet med Jysk Ordbog og Centrets øvrige forskning.

Hvad kan du lide ved leksikografi?

Jeg har en bred interesse for sproglig variation og sproghistorie i forskellige afskygninger. Jysk Ordbog er et historisk, leksikografisk dokumentationsprojekt, som redigeres på baggrund af et omfattende, unikt kildemateriale, og jeg kan helt grundlæggende godt lide processen med at arbejde på baggrund af et stort, heterogent kildegrundlag, der lidt efter lidt 'åbner sig op' og kaster nyt lys på sammenhænge mellem sprog- og kulturhistorie. Jeg kan lide de aha-oplevelser, der ligger i at nørkle med og afdække sammenhænge mellem betydningsnuancer, lydformer, udbredelsesområder osv. Jeg interesserer mig for og bliver motiveret af – det gælder i leksikografisk sammenhæng, men også i min forskning mere generelt – hvad William Labov har kaldt "the bad data problem". Forstå mig ret, datagrundlaget for arbejdet på Peter Skautrup Centret er absolut fremragende; men indsamlingen er overstået, det traditionelle jysk fra perioden ca. 1700 til 1930 tales ikke længere, og materialet, vi arbejder med, er i høj grad heterogent, så der vil være 'huller', der kalder på fortolkning, sammenholdning med andre kildegrupper mv. for at få svar i forbindelse med den ene eller anden problemstilling.

Hvad bryder du dig ikke om ved feltet?

Jeg ved ikke, om der er noget, jeg decideret ikke bryder mig om. Jeg vil benytte anledningen til at nævne, at jeg synes, der skal øget fokus på det – stadig – store potentiale, der ligger i digitalisering. Der bør investeres massivt i digitalisering af kildemateriale og udvikling af endnu bedre brugerflader, der bl.a. skal kunne forbinde forskellige, eksisterende leksikografiske resurser. Hvis man kunne slå op ét sted på nettet og så få resultater fra de forskellige danske dialektordbøger, historiske ordbøger mv. – og dermed mulighed for hurtigt at sammenligne resultater og have adgang til relevante metadata og direkte links til kildemateriale osv. – så ville det være fantastisk.

Har du nogen leksikografiske kæpheste?

Opslagsværker! Det hører med til mit job at undervise på Nordisk på Aarhus Universitet, og dette semester har jeg et sjovt fag – Sproglig variation – hvor vi bl.a. arbejder med danske dialekter og i det hele taget dansk sproghistorie. Og her er leksikografiske opslagsværker jo en guldgrube. Jeg prøver at formidle min begejstring til mine studerende, for der er jo så mange gode resurser, som de skal kende til og bruge, synes jeg. Jeg har nok tendens til lidt at plastre mine slides til med links til opslagsværker (*sorry, not sorry*).

Hvad er du mest stolt af at have lavet?

Måske er det lidt et *stretch* i denne sammenhæng, men for nylig udgav jeg sammen med gode kollegaer (Peter Bakker, Inger Schoonderbeek Hansen og Carsten Levisen) en artikel i *Historiographia Linguistica* om, hvor og hvornår den kvantitative sociolingvistik begyndte. Svaret var ikke i New York i 1960'erne, men i Åby sogn, Aarhus i slutningen af 1800-tallet. Jeg tillader mig at nævne artiklen, da manden bag, Anker Jensen, ad flere omgange lavede leksikografisk feltarbejde (indsamling af ordlister mv.) og indgik i og hentede inspiration fra fagmiljøet i forbindelse med Udvalg for Folkemaal i København. Anker Jensens Åby-studie fra 1898 er selvfølgelig ikke helt ukendt herhjemme, men jeg er glad for, at vi fik det 'ud over rampen' i international sammenhæng. Jeg får også lyst til at nævne en artikel (skrevet sammen med Peter Bakker) i det nederlandske tidsskrift *Trefwoord* fra 2021 om ord fra nederlandskkreolsk i St. Croix' engelskkreolsk, som har interessante implikationer for St. Croix' sproghistorie i forhold til omfanget af tosprogethed i nederlandsk- og engelskkreolsk på øen i 1700- og 1800-tallet – hvilket var et emne, der ikke var behandlet før i litteraturen, men som udgør et vigtigt kapitel i øens sproghistorie.

Hvad er din største bommert?

Jeg har (7-9-13) heldigvis endnu ikke hverken tabt en skuffe med ordbogssedler, overspillet et eller andet vigtigt bånd (eller nærmere: slettet en digital overspilning af et bånd) eller forlagt en uvurderlig bog eller anden kilde. Dermed ikke sagt, at jeg ikke har lavet en hel del fodfejl (omsætninger af lydformer ...) – og stadig gør det.

Fortæl en god leksikografisk anekdote

Jeg er stadig ret ny på den leksikografiske scene. Jeg tror ikke, jeg har været med i lang nok tid til at have så mange røverhistorier. Eller jeg kan i hvert fald ikke lige komme på en lige nu. Læserne må klare sig uden i denne omgang.

Beskriv en typisk leksikografisk arbejdsdag/arbejdsproces for dig

Når jeg skal danne overblik over et ord (jeg slås med et stort et for tiden til Jysk Ordbog – som jeg *prøver* at balancere med andre opgaver ...), starter jeg med at bruge Excel til formålet. Jeg opretter først en tabel med masser af kolonner, som jeg gradvist kombinerer og reducerer. Jeg laver indtastninger, benytter forskellige farvekoder, skriver notater (af varierende relevans), foretager vurderinger – samt revurderinger – af brugbarheden af eksempler og forskellige kilder, kigger på udbredelsesmønstre osv. Det er sjovt og skiftevis uoverskueligt og så lidt mere overskueligt – for så måske at blive uoverskueligt igen. På et tidspunkt, er ambitionen, er der så skabt orden i materialet. Jeg kan også godt lide den efterfølgende fase, hvor ordbogsartiklen skal skrives og formateres i iLEX. Men den indledende proces med at danne overblik over et ord på baggrund af mange og meget forskelligartede belæg rammer for mig et interessant punkt mellem en kreativ proces og behovet for en systematisk tilgang.

Hvilket opslagsværk kan du ikke undvære?

ØMO, Feilbergs *Bidrag...*, ODS, DDO – og at spørge mine gode kollegaer om alt det, jeg ikke kan læse mig frem til selv. Og *Dictionary of Caribbean English Usage*, og mange andre. Jeg kan ikke dy mig for her lige at nævne et vidunderligt opslagsværk, som godt nok ikke er primært leksikografisk, men som fortjener en *honorable mention*: Glottolog.org, som er en bibliografisk database over verdens både mere og mindre kendte sprog, dialekter mv. Det er mit indtryk, at den ikke er så kendt, som den fortjener at være.

Har du en leksikografisk våd drøm?

Jeg drømmer om at realisere et ordbogsprojekt for de tidligere Dansk Vestindiske Øer/De Amerikanske Jomfruøer. Meget af forarbejdet er faktisk allerede på plads; den nu afdøde lingvist og historiker Arnold Highfield, som jeg havde et tæt samarbejde med og blandt andet oversatte en bog fra og om St. Thomas i 1700-tallet sammen med, havde udarbejdet en relativt omfattende leksikografisk database, som jeg fik overdraget før hans død. Jeg gør mig dog ingen illusioner om, at det lader sig gøre på den korte bane. Desuden har jeg en lang liste (som har det med at blive ved med at blive længere) over andre projekter, jeg også gerne vil lave ...

Kristoffer Friis Bøegh

Forsker

Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning, Nordiske Studier og Oplevelsesøkonomi

Aarhus Universitet

kfb@cc.au.dk

Kort nyt fra den leksikografiske verden

På denne plads bringer LEDA-Nyt korte nyheder fra den leksikografiske verden. Alle redaktioner og enkeltpersoner opfordres til at sende korte, telegramagtige nyheder ind til LEDA-Nyt. Omfanget er normalt ca. 200 ord. Nyhederne sendes til Asgerd Gudiksen, gudik@hum.ku.dk. Deadline for LEDA-Nyt 77 er 15. februar 2024.

Slangordbogen indgår i et samarbejde med Dansk Sprognævn

Slangordbogen (app ved Torben Christiansen) har indgået i et samarbejde med Dansk Sprognævn. Samarbejdet indebærer, at nyordsredaktionen på Sprognævnet leverer nye ord og udtryk, der ikke er almensproglige nok til at blive optaget i Nye ord i dansk, men kan være kandidater til at komme med i Slangordbogen. Desuden bidrager Sprognævnet med dateringer af ord og udtryk, så vidt det er muligt, i betragtning af at slang i vid udstrækning er et mundtligt fænomen. Nogle nye ord og udtryk vil stamme fra Sprognævnets transskriptioner af autentisk talesprog i realityserier, og endvidere samarbejder Sprognævnet med unge, der kan fungere som informanter om slang. Samlet set bliver der således flere kilder til indsamlingen af slang. Det vægtes højt, at der er empirisk basis for ordbogens indhold, og brugen af ord og udtryk dokumenteres af autentiske citater.

Den seneste version af Slangordbogen udkom i 2022. Den indeholder 12.000 opslagsord, 5.000 udtryk, 17.100 definitioner, 15.100 citater, 80.900 synonyme, 4.800 oplysninger om etymologi og 1.200 illustrationer. Man kan søge på slang, ”omvendt slang”, emner samt temaer, fx indvandrerslang og personer. Til ordbogen hører hjemmesiden slangordbogen.com med materiale om slang og om ordbogen til fri afbenyttelse, bl.a. et undervisningsmateriale, videoer og artikler.

Torben Christiansen, Slangordbogen

Ord & Sag på tidsskrift.dk

Fra 2023 udkommer Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforsknings årsskrift *Ord & Sag* ikke længere på tryk, men er overgået til udelukkende at være et open access-onlinetidsskrift. Nyeste nummer af *Ord & Sag* kan fra 15. december 2023 findes på <https://tidsskrift.dk/ordogsag>. Samtlige publicerede numre kan også findes på centrets hjemmeside: <https://jysk.au.dk/publikationer/ordogsag>.

Ældre numre af *Ord & Sag* vil løbende blive tilgængeliggjort på tidsskrift.dk.

Mette-Marie Møller Svendsen, Peter Skautrup Centret, Aarhus Universitet

Lancering af Thyordbog – Dialekter i Thy i mands minde

Thyordbog – Dialekter i Thy i mands minde, udarbejdet af Torben Arboe fra Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning, er nu sendt i trykken, og det skal fejres! Reception i anledning af udgivelsen af ordbogen i to bind baseret på Torsten Balles optegnelser finder sted i KulturRummet, Thisted Bibliotek fredag den 17. november 14-16. Kom og vær med til at fejre den flotte nye udgivelse. på Thisted Bibliotek, Tingstrupvej 19, 7700 Thisted.

Mette-Marie Møller Svendsen, Peter Skautrup Centret, Aarhus Universitet

Sprognævnet deltager i europæisk samarbejde om nye ord

Europæiske forskere der er på jagt efter nye ord, skal nu samles i et forskningsnetværk, som foreløbig har modtaget støtte for en fireårsperiode. I netværket skal nyordsforskerne bl.a.:

- Undersøge forskellige sprogs åbenhed overfor nye ord, fx engelske låneord, og hvordan de nye ord klarer sig når de er kommet ind i sproget
- Finde ud af hvordan man bedst formidler viden om og underviser i nye ord og udtryk, dvs. hjælper studerende og den brede offentlighed med bedre at forstå hvordan nye ord og udtryk bliver til
- Gøre digitale resurser og værktøjer som man bruger i nyordsforskningen, tilgængelige for både forskere og i den brede offentlighed
- Lave en ordbog over de vigtigste termer man bruger indenfor nyordsforskningen.

Projektet er et EU-støttet forskningsnetværk, en såkaldt COST Action (European Cooperation in Science and Technology), der støttes med 1 mio. kroner pr. år. Ud over Dansk Sprognævn er fra Danmark også Det Danske Sprog- og Litteraturselskab repræsenteret i projektet om de nye ord.

Johanne Niclassen Mortensen, Dansk Sprognævn

Fannikkerne har fået deres egen ordbog!

Peter Skautrup Centret har for nylig modtaget *Dialekt på Fanø. En kulturhistorisk ordbog*, skrevet af Niels Frederiksen, pensioneret lærer fra Esbjerg, sommerhus-bosat i Sønderho. Ordbogen fremstår særdeles flot med fine, gamle fotografier fra Fanø, herunder fannikker i deres karakteristiske klædedragter, og billeder af farverige malerier fra Fanø Kunstmuseum. Bogen har en informativ indledning om bl.a. Fanøs formidlere, og enkelte sider om hvad der karakteriserer dialekten på Fanø. Hovedparten af bogen består af en ordbogsdel fra nudansk til dialekt med forklaringer og eksempler. Derefter følger en ordliste med dialektord oversat til nudansk, og derefter igen en liste med dialektord inddelt efter emne. Det gælder fx emnet Husholdning – Mad med ordeksampler som (umiddelbart nederlandsk klingende) *boterworst* ‘tørret surmælksost’ og (lig med det nederlandske *aardappel*) *jowrævel* ‘jordæble, dvs. kartoffel’. Eller emnet Landbruget og ordeksampler som *alingsbedrøwter* ‘avlingsbedrifter, dvs. avlsbrug’ (hvor v’et er forsvundet, ligesom fx i navnet på sommerhusvejen ud til Vesterhavet på Fanø: *Hasidvej*, både med v-svind og apokope), og ordet *kwonbing* ‘kornbeholder’ (hvor andetleddet *-bing* også kendes i jysk og fynsk som ‘aflukke’, ‘kiste’, ‘kasse’). Bogen slutter af med en række talemåder (*saye*), anekdoter (*grabbes*) samt nogle vers og viser på fanømål, samt enkelte sider med litteratur- og kildehenvisninger. Fin bog til en Fanø-connoisseur.

Niels Frederiksen (2022). *Dialekt på Fanø. En kulturhistorisk ordbog*. Sognearkiverne på Fanø (udg.). Esbjerg. 239 DKK: <https://webshop-arkiv.esbjerg.dk/shop/34-boeger/1297-dialekt-paa-fanoe-en-kulturhistorisk-ordbog/>

Inger Schoonderbeek Hansen, Peter Skautrup Centret, Aarhus Universitet

To store internationale konferencer i leksikografi

ASIALEX 2024

Den 17. Internationale konference i regi af Asialex, den asiatiske forening for leksikografi, afholdes 12. september til 14. september 2024 i Tokyo, Japan, på Hakusan Campus ved Tokyo Universitet. Selvom Japan ligger temmelig fjernt fra vores breddegrader, og selvom asiatisk leksikografi måske ikke er det, som vi i Danmark beskæftiger os mest med, skal den asiatiske konference for leksikografi alligevel lige nævnes her. Asien er nemlig det område i verden, hvor ordbøger bruges mest flittigt, og udgør derved et kæmpe leksikografisk eksperimentarium. Samtidig er Asien også hjemsted for en stor del af de nye teknologier, der har udfordret – og til stadighed udfordrer – traditionel leksikografi i disse brydningstider. Temaet for konferencen er nemlig, i stil med NFL i Bergen, mødet mellem det etablerede og det nye, særligt de nyeste teknologier: “Asian Lexicography-Merging Cutting-Edge and Established Approaches”.

Ligesom tilfældet er for EURALEX, er ASIALEX en såkaldt ’hybridkonference’, hvor man kan deltage både on site og online, så den fysiske afstand til den japanske hovedstad kan ikke bruges som argument for ikke at ville eller kunne deltage.

Fristen for indsendelse af abstract er 3. februar 2024. Læs mere på : <https://asialex2024.org/>

12 - 14 Sep
TOKYO
2024

EURALEX 2024

Den 21. internationale konference i regi af EURALEX, den europæiske forening for leksikografi, afholdes 8. til 12. oktober 2024 i Cavtat, Kroatien. Konferencen arrangeres af Institutet for det kroatisk sprog og afholdes i fantastiske omgivelser på det fornemme Hotel Croatia, ned til Adriaterhavet. Som det nu også er kutyme i disse post-covid-tider, er konferencen en hybridkonference, dvs. med mulighed for både fysisk og virtuel deltagelse, selvom arrangørerne opfordrer til, at man deltager ”on site”.

Temaet denne gang er ’Leksikografi og semantik’: *Lexicography and semantics, particularly lexical semantics, share a deep connection, as the accurate representation of meaning is a fundamental aspect of both disciplines. The intersection of lexicography and semantics is a fertile ground for exploring how words convey meaning and how meaning is structured in language [...].*

Sidste frist for indsendelse af abstract er 1. februar 2024. Læs mere på <https://euralex.jezik.hr/call-for-papers/>.

